

ABSTRAKT

Výsledky empirických výzkumů shodně ukazují, že důraz na materialistické hodnoty negativně koreluje s kvalitou života jak na úrovni jednotlivců, tak na úrovni společnosti. Cílem této dizertační práce je přispět k hlubšímu porozumění tohoto vztahu. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a empirickou. Teoretická část představuje koncepty kvality života a materialismu a současné přístupy k jejich zkoumání a měření. Zvláštní pozornost je věnována konceptu eudaimonického štěstí vztahujícího se k optimálnímu fungování člověka a konceptu postmaterialismu jako hodnotové orientace, která zdůrazňuje sebevyjádření a kvalitu života.

Práce vychází ze dvou tezí týkajících se vztahu mezi kvalitou života a materialistickou hodnotovou orientací. Na jedné straně materialismus facilituje ekonomický rozvoj a tržní ekonomiku dané společnosti. Na určité úrovni ekonomického rozvoje nastává tendence k posunu směrem k hodnotám postmaterialistickým, spojeným s autonomií, seberealizací a osobním růstem. Podle druhé teze tento posun není snadný. Konzumní kultura, jako produkt moderní ekonomiky, materialistické hodnoty podporuje. Tvrdí, že cestou ke štěstí a osobní pohodě je více materiálních statků, sociální úspěšnost a přitažlivý vnější vzhled. V okamžiku, kdy začne konzumní kultura dominovat, materialistické aspirace jsou přijímány a následovány celou společností. Materialismus se tak stává kulturně schvalovanou hodnotou v celém globalizovaném světě.

V empirické části své práce testuji hypotézy, které jsem vyvodila z části teoretické. K ověření hypotéz jsem použila data ze čtvrté vlny Světového výzkumu hodnot. Tohoto výzkumu se zúčastnilo přes 100 000 respondentů ze 70 států pěti kontinentů. Analýza celkově potvrdila mé hypotézy. Ukázala mezi jiným, že (a) bohaté společnosti jsou více postmaterialistické, b) čím více je společnost postmaterialistická, tím více lidí v ní je spokojených se svým životem. V souladu s teorií sebedeterminace a teorií postmaterialismu byla autonomie zjištěna jako nejvýznamnější prediktor spokojenosti se životem.